



**„הביטחון העצמי שהפגין רביאלוף ברילב בניהול מיבצע „אבירילב“**

**(מיבצע צליחת התעלה) נבע מאי־הבנת המתרחש בשדה־הקרב...“**

# שיעור בניהול

הדבר הכולט ביותר לעין בפירוט זה, הוא היעדרה המוחלט של התייחסות לאפתעה שבמיבצע „אבירילב“. חוסר זה מפתיע במיוחד, בעיקר משום שברילב הוא שהיה מפקד המיבצע — כלומר האחראי העיקרי והישיר לניהולו (ומבחינה זו, גם לאותה הצלחה שהשיג).

יתר על כן, בהנחת מיבצע זה גרם צה"ל למצרים אפתעה מוחלטת בכל הרמות — האיסטרטגית, האופרטיבית והטקטית — ובכל המובנים (עיתוי, מקום, עוצמה, שיטה). אפתעה זו היתה לא רק טוטאלית כשלעצמה וגם מלאה ומקיפה מזו שגרם צה"ל בששת־הימים, אלא גם מאלפת ורב־תלקחים יותר מאפתעות רבות אחרות, שבר־לב איזכר וניתח במסתו, כולל האפתעה המצרי־סורית בפתיחת המילחמה האחרונה.

„עדיפות“ האפתעה שגרם צה"ל, על־פני זו המצרית, עיקרה בכך שהאחרונה נגרמה בעיקר ברמה הפוליטית והאיסטרטגית, אבל ברמות הצבאיות הטחורות היתה האפתעה טכנית בלבד, ולא נודעה לה השפעה מהותית. היערכות צה"ל לאורך הגבולות ערב המלחמה, נועדה ותוכננה לקדם מיתקפה ערבית. גיוס המילואים והתייצבותם בקו לא רק שלא הושפעו לרעה מן האפתעה, אלא עוד התבצעו בקצב מהיר מן החזוי והמתוכנן.

מה שקרה, בעיקר בדרום, יותר משהיה „אפתעה“ כמובן המקובל של „אי־מוכנות“, היה אובדן־עצות ועשתונות של הפיקוד — מצב אשר שכ ואירע גם לאחר ה־6 בחודש, ורק מפני הימצאות הכוחות ופעולת הדרגים הנמוכים יותר לא הסתיים כמו יופי־המלחמה הראשון (אגב, אובדן־עשתונות אינו מלווה

## מאת בנימין עמידרו

ממש להשיב באופן ישיר וספציפי לביקורת, או להסביר את שיקולי הפיקוד הגבוה ואת התנהגותו בעת ולצורך ניהול „אבירילב“. (שרון, מצידו, עשה את התחמקותם קלה, משום שהסתפק רק בהשמעה מילולית ובראשי־פרקים של טענותיו, ולא ניסה כלל להעמיק ולבססן, תוך הצגה מפורטת ומנומקת של גירסתו, שיקוליו ועמדתו שלו).

**דעתי היא, כאמור, שתגובה זו של הקצינים הבכירים־ימאד הלזו מקורה בכך, שהביקורת חשפה — גם להם עצמם — את העיברה, שהם רובלמטיקה המיבצעית שבפניה עמדו היתה נענה מכפי הכנתם, ידיעתם ויכולתם המיקי צועיות.**

במצב זה, ניצבו לפנים שתי דרכים אלטרנטיביות, להגיב על ביקורתו של שרון: הראשונה, שהזכרנו, הייתה הסחת הוויכוח אל תחום בלתי־רלוונטי אבל שבו הם מיטיבים יותר, כנראה, לשלוט — כמו „מלחמות יהודים“. הדרך השנייה הייתה התעלמות מן הבעיה — „מלטה־יוק“. דרך שנייה זו מצאה את ביטויה במיסמך מעניין, שכבר הוזכר בסקירה הקודמת: מעין־מסה „על האפתעה“, שפירר סס חיים ברילב במערב (1.8.75), „בעיקבות הרצאה לפני החברה להיסטוריה צבאית באוניברסיטת תל־אביב.“

**רביאלוף (מירל) חיים ברילב, עם האלוף שמיר אל גונן ואלעזר ז"ל, החמיצו את הסיכוי להפוך את מיבצע „אבירילב“ ניצחון צבאי מכריע, מפני שניהול כוחות ולחימה ברמה המערכתית נמצא מעבר ליכולתם, וכנראה גם מעבר להבנתם.**

במושגי „אמנות המלחמה“ ניתן להגדיר את איי־המסקיות כאיי־ניצול ההפתעה ואי־התשובות מספקת בר־גורם־הזמן, בגלל אי־הבנת מהותם והקשר ההכרחי שביניהם, במישור הפרוזאי והמוגדר יותר של „אומנות המלחמה“ — דהיינו, כ„בעלי־מלאכה“ גרידא — לא השי כילו המפקדים הנוכחים אפילו להפעיל מערכת והליכים תקינים של שליטה־ופיקוד. לסוגיית הפיקוד־השליטה בר „אבירילב“ נקדיש סקירה נפרדת, ברשימה זו נתרכז בכעיות האפתעה וגורם־הזמן.

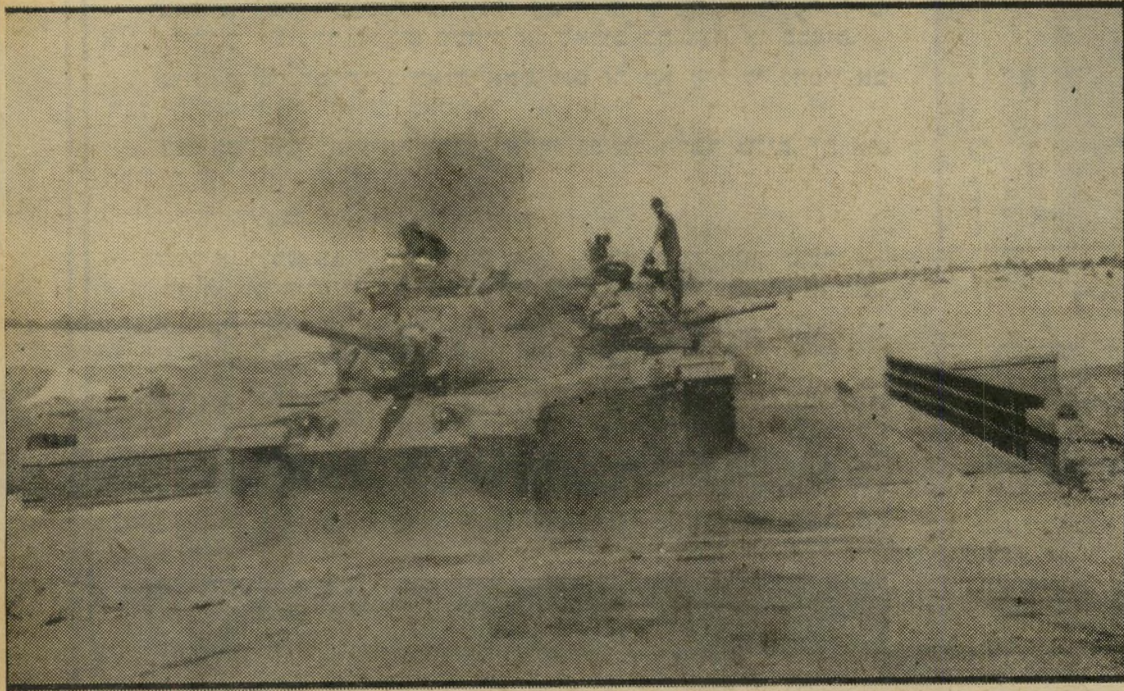
הוויכוח בנושאים אלה אינו חדש. כבר בראיונות הי ראשונים שנתן שרון לצ'ארלס מור, מן הניו־יורק טיימס — ואשר הפכו אחר־כך עילות המוצא ל„מלחמות הגני רלים“ — מעריך העיתונאי האמריקאי, כי „נראה ששורש המהוללת הוא, שקצינים אחרים (משמע, מפקדת החזית והרמטכ"ל) היססו לשלוח כוחות נוספים מעבר לתעלה בשלב המוקדם המכריע, כאשר אפשר היה להשיג הישגים גדולים וקלים בגדה המערבית.“

מותר וניתן היה לצפות, שהמפקדים הגבוהים הנוגעים, ובעיקר ברילב — ינסו להסביר למה החליטו ופעלו כך. אבל תגובתו הפומבית היחידה של אלעזר ז"ל, עד פטירתו, התבטאה בניגוי הראיונות, מהיותם „מגמתיים וחד־צדדיים, שאינם משרתים מטרה חיובית אלא הילה אישית, תוך פגיעות בלתי צודקות בחברים־לנשק“; ובקביעה, שר „פירוטם סיכויים בלתי־ברורים והערכות בלתי־שקולות על מפקדים ומיבצעים הינה תופעה שלילית ביותר“, מפני ש„בדרך זו מתפרסם מידע בלתי־אמין, מופצים סילופים ונגרם עוול למפקדים וללוחמים.“ ברילב הגדיר את טענות שרון כ„העלאת נושאים בצורה חד־צדדית, מעוותת ומגרי־מתית“; ראה את הראיון כ„מעשה חמור ופסול“ ואת הצגת הדברים בו חשב „כמגוחכת“ והניח, ש„צה"ל לא יוכל לער בור לסדר היום“ על מה שבעיניו היה „פגיעה ישירה וחמורה ביותר כמוראל היישוב והצבא“.

אכל ער עצם היום הזה אין עומדים לרשוי תנו הסברים לפעולות הפיקוד הגבוה בדרום, שיהיו קצת יותר מאוּר־ענייניים וענייניים מאשר קטיחה טוטאלית ובלתי־מומקנת של טענות שרון והתמרמרות על התנהגות לא־אתית ובלתי־קונזיאולית — לפי „קוד־הכבוד“ הנוקשה, מורשת הפלמ"ח, של „מעמד הקצינים“ הצה"י? — שבעצם השמעת הביקורת. אולי נזכה בשיפור כלשהו, אם יממש גונן את כוונתו לכתוב ספר שיכזול גם התייחסות לאותם קרבות.

## אובדן עצות ועשתונות

מה שהצלחתי להשיג „התשובות“ של המבו־קרים — שמאפיין אותן נוסח הציטוטים שלעיל — הוא, שהוויכוח הוסח מיד מן המישור המיקצועי־הענייני ונגרר לביצה של ויכוחים וטיעונים אישיים בתכלית. מעניינת מאד העובדה, שבכל הפירוטמים הרבים שהביאו בציטוט ישיר או בלא מרכאות, את דיברי שלושת המפקדים הגבוהים הנוגעים ואת נימוקיהם וגירסתיהם לנושאים שונים בהקשר המלחמה, לא תמצא אף ניסיון אחד של



שיריון צה"ל באיזור החייץ שמערב לתעלת־סואץ